

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (desmitā palāta)

2021. gada 28. oktobrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Direktīva 2003/109/EK – To trešo valstu pilsoņu statuss, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji – 11. pants – Direktīva 2011/98/ES – Vienotu atļauju saņēmēšu trešo valstu darba ņēmēju tiesības – 12. pants – Direktīva 2009/50/EK – Eiropas zilo karti saņēmēšu trešo valstu valstspiederīgo tiesības – 14. pants – Direktīva 2011/95/ES – Starptautiskās aizsardzības saņēmēju tiesības – 29. pants – Vienlīdzīga attieksme – Sociālais nodrošinājums – Regula (EK) Nr. 883/2004 – Sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinācija – 3. pants – Ģimenes pabalsti – Sociālā palīdzība – Sociālā aizsardzība – Piekļuve precēm un pakalpojumiem – Dalībvalsts tiesiskais regulējums, kas izslēdz trešo valstu valstspiederīgos no “ģimenes kartes” saņēmēju loka

Lietā C-462/20

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunale di Milano* (Milānas tiesa, Itālija) iesniedza ar 2020. gada 14. septembra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2020. gada 25. septembrī, tiesvedībā

Associazione per gli Studi Giuridici sull'Immigrazione (ASGI),

Avvocati per niente onlus (APN),

Associazione NAGA – Organizzazione di volontariato per l'Assistenza Socio-Sanitaria e per i Diritti di Cittadini Stranieri, Rom e Sinti

pret

Presidenza del Consiglio dei Ministri – Dipartimento per le politiche della famiglia,

Ministero dell'Economia e delle Finanze,

TIESA (desmitā palāta)

šādā sastāvā: ceturtās palātas priekšsēdētājs K. Likurgs [*C. Lycourgos*], kas pilda desmitās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*] (referents) un M. Ilešičs [*M. Ilešič*],

ģenerālvokāts: P. Pikamēe [*P. Pikamäe*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

* Tiesvedības valoda – itāļu.

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Associazione per gli Studi Giuridici sull'Immigrazione (ASGI), Avvocati per niente onlus (APN) un Associazione NAGA – Organizzazione di volontariato per l'Assistenza Socio-Sanitaria e per i Diritti di Cittadini Stranieri, Rom e Sinti* vārdā – A. Guariso, L. Neri un I. Traina, avvocati,
- Itālijas valdības vārdā – G. Palmieri, pārstāve, kurai palīdz P. Gentili, avvocato dello Stato,
- Eiropas Komisijas vārdā – C. Cattabriga un D. Martin, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklauššanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā ir interpretējami 11. panta 1. punkta d) un f) apakšpunkts Padomes Direktīvā 2003/109/EK (2003. gada 25. novembris) par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji (OV 2004, L 16, 44. lpp.), 12. panta 1. punkta e) un g) apakšpunkts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2011/98/ES (2011. gada 13. decembris) par vienotu pieteikšanās procedūru, lai trešo valstu valstspiederīgajiem izsniegtu vienotu uzturēšanās un darba atļauju dalībvalsts teritorijā, un par vienotu tiesību kopumu trešo valstu darba ņēmējiem, kuri kādā dalībvalstī uzturas likumīgi (OV 2011, L 343, 1. lpp.), 14. panta 1. punkta e) apakšpunkts Padomes Direktīvā 2009/50/EK (2009. gada 25. maijs) par trešo valstu valstspiederīgo iecelšanu un uzturēšanos augsti kvalificētas nodarbinātības nolūkos (OV 2009, L 155, 17. lpp.) un 29. pants Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu (OV 2011, L 337, 9. lpp.).
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību *Associazione per gli Studi Giuridici sull'Immigrazione (ASGI), Avvocati per niente onlus (APN) un Associazione NAGA – Organizzazione di volontariato per l'Assistenza Socio-Sanitaria e per i Diritti di Cittadini Stranieri, Rom e Sinti* prasībā pret *Presidenza del Consiglio dei Ministri – Dipartimento per le politiche della famiglia* (Ministru padomes prezidentūras Ģimenes lietu politikas departaments, Itālija) un pret *Ministero dell'Economia e delle Finanze* (Ekonomikas un finanšu ministrija, Itālija) par trešo valstu valstspiederīgo izslēgšanu no tādas kartes saņēmēju loka, kura tiek piešķirta ģimenēm, lai dotu iespēju saņemt atlaides vai tarifu samazinājumus, iegādājoties preces un pakalpojumus (turpmāk tekstā – “ģimenes karte”).

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2003/109

3 Direktīvas 2003/109 11. pantā “Vienlīdzīga attieksme” ir paredzēts:

“1. Pastāvīgie iedzīvotāji saņem vienlīdzīgu attieksmi ar pilsoņiem attiecībā uz:

[..]

d) sociālo nodrošināšanu, sociālo palīdzību un sociālo aizsardzību, kā noteikts valsts tiesību aktos;

[..]

f) piekļuvi precēm un pakalpojumiem un preču un pakalpojumu piegādi, kas pieejami sabiedrībai, ieskaitot mājokļa ieguves kārtību;

[..]

2. Attiecībā uz 1. punkta b), d), e), f) un g) apakšpunkta noteikumiem attiecīgā dalībvalsts var piešķirt vienlīdzīgu attieksmi tikai gadījumos, ja pastāvīgā iedzīvotāja vai viņa ģimenes locekļu, kuriem pastāvīgais iedzīvotājs pieprasa pabalstus, reģistrētā vai parastā dzīvesvieta atrodas attiecīgās dalībvalsts teritorijā.

[..]”

Direktīva 2009/50

4 Direktīvas 2009/50 14. panta “Vienlīdzīga attieksme” 1. punktā ir noteikts:

“ES zilās kartes turētāji saņem vienlīdzīgu attieksmi ar zilās kartes izsniedzējas dalībvalsts valstspiederīgajiem, ciktāl tas attiecas uz:

[..]

e) valsts tiesību aktu noteikumiem, kas attiecas uz [Padomes Regulā (EEK) Nr. 1408/71 (1971. gada 14. jūnijs) par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā (OV 1971, L 149, 2. lpp.),] noteiktajām sociālā nodrošinājuma jomām. Attiecīgi piemēro īpašos noteikumus, kas paredzēti [Padomes Regulas (EK) Nr. 859/2003 (2003. gada 14. maijs), ar ko Regulas (EEK) Nr. 1408/71 un Regulas (EEK) Nr. 574/72 noteikumus attiecina arī uz tiem trešo valstu pilsoņiem, uz kuriem minētie noteikumi neattiecas tikai viņu valstspiederības dēļ (OV 2003, L 124, 1. lpp.),] pielikumā;

[..]

g) piekļuvi precēm un pakalpojumiem un sabiedriski pieejamu preču piegādi un pakalpojumu sniegšanu, tostarp mājokļa iegūšanas procedūrām, kā arī informācijas un palīdzības pakalpojumiem, ko sniedz nodarbinātības dienesti;

[..].”

Direktīva 2011/95

5 Direktīvas 2011/95 29. panta “Sociālā labklājība” 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka starptautiskās aizsardzības saņēmēji dalībvalstī, kas šo aizsardzību piešķirusi, saņem nepieciešamo sociālo palīdzību, kāda tiek nodrošināta minētās dalībvalsts valstspiederīgajiem.”

Direktīva 2011/98

6 Direktīvas 2011/98 12. pantā “Tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi” ir paredzēts:

“1. Trešo valstu darba ņēmēji, kas ir minēti 3. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā, bauda ar tās dalībvalsts valstspiederīgajiem vienlīdzīgu attieksmi, kurā tie uzturas, šādās jomās:

[..]

e) sociālā nodrošinājuma jomas, kas noteiktas [Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV 2004, L 166, 1. lpp.)];

[..]

g) piekļuve precēm un pakalpojumiem un preču piegāde un pakalpojumu sniegšana, kas pieejami sabiedrībai, tostarp mājokļa ieguves kārtība, kā noteikts valsts tiesību aktos, saskaņā ar Savienības un valsts tiesību aktiem neierobežojot līgumu slēgšanas brīvību;

[..].

2. Dalībvalstis var ierobežot vienlīdzīgu attieksmi:

[..]

d) saistībā ar 1. punkta g) apakšpunktu:

i) ierobežojot tās piemērošanu attiecībā uz nodarbinātiem trešo valstu darba ņēmējiem;

[..].”

Regula Nr. 883/2004

7 Regulas Nr. 883/2004 1. pantā “Definīcijas” ir noteikts:

“Šajā regulā:

[..]

z) “ģimenes pabalsts” ir visi pabalsti natūrā vai naudā, kas paredzēti, lai segtu ģimenes izdevumus, izņemot I pielikumā minēto uzturēšanas maksājumu un īpašo bērna piedzimšanas un adoptēšanas pabalstu avansus.”

8 Šīs regulas 3. panta “Jomas, uz kurām attiecas šī regula” 1. punktā ir paredzēts:

“Šī regula attiecas uz visiem tiesību aktiem, kuri skar šādas sociālā nodrošinājuma jomas:

[..]

j) ģimenes pabalsti.”

Itālijas tiesības

9 Saskaņā ar 2015. gada 28. decembra *legge n. 208/2015 – Disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (legge di stabilità 2016)* (Likums Nr. 208/2015 par valsts gada un daudzgadu budžeta izveides noteikumiem (2016. gada Stabilitātes likums); 2015. gada 30. decembra *GURI* Nr. 302 kārtējais pielikums) redakcijā, kas ir piemērojama pamatlīetas faktiskajiem apstākļiem, 1. panta 391. punktā ir noteikts:

“Kopš 2016. gada ir ieviesta ģimenes karte, kas ir paredzēta tādām ģimenēm, kuru sastāvā ir Itālijas pilsoņi vai Eiropas Savienības dalībvalstu valstspiederīgie, kas likumīgi uzturas Itālijas teritorijā, un kurās ir vismaz trīs kopā dzīvojoši bērni jaunāki par 26 gadiem. Karti izsniedz ģimenēm, kuras to pieprasa saskaņā ar kritērijiem un kārtību, kas ir noteikti ar Ministru padomes priekšsēdētāja dekrētu vai ar ģimenes un invaliditātes lietu ministra dekrētu, kas sagatavots, apspriežoties ar ekonomikas un finanšu ministru, un ir jāpieņem trīs mēnešu laikā pēc šīs tiesību normas stāšanās spēkā. Karte ļauj piekļūt atlaidēm preču vai pakalpojumu iegādei vai tarifu samazinājumiem, ko piešķir publiskie vai privātie subjekti, kuri piedalās šajā iniciatīvā. Subjekti, kuri piedalās iniciatīvā un piešķir atlaides vai tarifu samazinājumus, kas ir lielāki nekā tirgū parasti izmantotie, uz savu dalību iniciatīvā var norādīt reklāmas un publicitātes nolūkos.”

10 Šā likuma 1. panta 391. punkts tika īstenots ar 2019. gada 27. jūnija *decreto della Presidenza del Consiglio dei Ministri – Dipartimento per le politiche della famiglia – Rilascio della Carta della famiglia* (Ministru padomes prezidentūras Ģimenes lietu politikas departamenta Dekrēts par ģimenes kartes izsniegšanu; 2019. gada 30. augusta *GURI* Nr. 203). Šajā dekrētā ir paredzēts, ka ģimenes karti pēc ieinteresēto personu pieprasījuma izsniedz Ministru padomes prezidentūras Ģimenes lietu politikas departaments. Pieprasījums ir jānosūta, izmantojot interneta vietni, un pieprasījuma iesniedzējam tajā ir jādeklarē, ka viņš atbilst likumā noteiktajām prasībām, tostarp tas, ka viņš ir Itālijas pilsonis vai ES dalībvalsts pilsonis, kas likumīgi dzīvo Itālijā. Publiskie vai privātie preču un pakalpojumu piegādātāji (piemēram, tirgotāji) šajā iniciatīvā var iesaistīties brīvprātīgi. Tālab tie var noslēgt vienošanos ar Ministru padomes prezidentūras Ģimenes lietu

politikas departamentu. Tiem ir jāapņemas piešķirt kartes turētājiem vismaz 5 % atlaidi salīdzinājumā ar mazumtirdzniecības cenu precēm vai pakalpojumiem, ko tie izvēlas pēc saviem ieskatiem. Iesaistīto piegādātāju nosaukumi tiek publicēti šajā interneta vietnē.

- 11 2020. gada 17. marta *decreto-legge n. 18/2020 – Misure di potenziamento del Servizio sanitario nazionale e di sostegno economico per famiglie, lavoratori e imprese connesse all'emergenza epidemiologica da COVID-19* (Dekrētlukums Nr. 18/2020 par valsts veselības aprūpes dienesta stiprināšanu un ekonomisko palīdzību ģimenēm, darba ņēmējiem un uzņēmumiem saistībā ar Covid-19 izraisīto epidemioloģisko krīzi; 2020. gada 17. marta *GURI* Nr. 70) 90.bis pantā, kurš tajā tika iekļauts ar 2020. gada 24. aprīļa *legge di conversione n. 27/2020* (Pārveides likums Nr. 27/2020; 2020. gada 29. aprīļa *GURI* Nr. 110 parastais pielikums), apgādībā esošo bērnu skaits, kāds ir vajadzīgs, lai varētu saņemt ģimenes karti, 2020. gadam tika samazināts līdz vienam bērnam.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 12 2020. gada 31. marta vēstulē ASGI kopā ar divām citām asociācijām, kuras nav prasītājas pamatlietā, lūdza Ministru padomes prezidentūras Ģimenes lietu politikas departamentu atstāt bez piemērošanas tiesisko regulējumu par ģimenes karti daļā, kurā no šīs kartes saņēmēju loka ir izslēgti tie trešo valstu valstspiederīgie, kuriem ir Savienības tiesībās aizsargāts statuss.
- 13 Tā kā uz šo lūgumu netika atbildēts, prasītājas, izmantojot īpašu, strīdiem diskriminācijas jomā piemērojamu procedūru, vērsās iesniedzējtiesā – *Tribunale di Milano* (Milānas tiesa, Itālija), lai panāktu, ka šis tiesiskais regulējums tiek atstāts bez piemērošanas attiecīgajā daļā un ka tiek izdots rīkojums minēto tiesisko regulējumu grozīt.
- 14 Iesniedzējtiesā prasītājas apgalvo tostarp, ka pamatlietā aplūkotais tiesiskais regulējums ir pretrunā Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkta d) apakšpunktam, jo ģimenes karte atbilstot šajā tiesību normā paredzētajiem jēdzieniem “sociālā nodrošināšana”, “sociālā palīdzība” un “sociālā aizsardzība”. Šis tiesiskais regulējums esot pretrunā arī Direktīvas 2011/98 12. panta 1. punkta e) apakšpunktam, skatot to kopā ar Regulas Nr. 883/2004 1. panta z) punktu un 3. panta 1. punkta j) apakšpunktu, jo ģimenes karte atbilstot šajā regulā minētajam jēdzienam “ģimenes pabalsti”. Visbeidzot minētais tiesiskais regulējums esot pretrunā arī Direktīvas 2009/50 14. panta 1. punkta e) apakšpunktam, skatot to kopā gan ar tām pašām Regulas Nr. 883/2004 tiesību normām, gan ar Direktīvas 2011/95 29. pantu, jo ģimenes karte atbilstot šajā tiesību normā paredzētajam jēdzienam “sociālā labklājība”.
- 15 Turklāt prasītājas apgalvo, ka pamatlietā aplūkotais tiesiskais regulējums esot nesaderīgs ar Savienības tiesībām arī tad, ja būtu uzskatāms, ka ģimenes kartes izsniegšana ir pakalpojums Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkta f) apakšpunkta, Direktīvas 2011/98 12. panta 1. punkta g) apakšpunkta un Direktīvas 2009/50 14. panta 1. punkta g) apakšpunkta izpratnē.
- 16 Atbildētāji pamatlietā lūdz noraidīt prasību, Direktīvas 2003/109 kontekstā apgalvojot, ka ģimenes karte neatbilstot jēdzieniem “sociālā palīdzība” vai “sociālā aizsardzība”, bet gan esot pasākums ģimeņu atbalstam un pakalpojumu izmaksu samazināšanai ģimenēm. Šajā ziņā tie apgalvo, ka šīs kartes piešķiršana nav atkarīga no saņēmēju gūtajiem ienākumiem un ka to nefinansē publiskā vara, jo atlaides piešķir vienošanos noslēgušie preču un pakalpojumu piegādātāji. Analogisku

iemeslu dēļ tie uzskata, ka pamatlietā aplūkotais tiesiskais regulējums neesot pretrunā nedz Direktīvai 2011/98 – jo ģimenes karte neesot uzskatāma par ģimenes pabalstu –, nedz Direktīvai 2009/50, nedz pat Direktīvai 2011/95.

- 17 Iesniedzējtiesa izklāsta, ka pamatlietas risinājums galvenokārt ir atkarīgs no tā, vai ģimenes karte atbilst kādam no jēdzieniem “sociālais nodrošinājums”, “sociālais pabalsts”, “sociālā aizsardzība”, “piekļuve precēm un pakalpojumiem” vai “ģimenes pabalsts”, kas ir paredzēti gan piesauktajās direktīvās, gan Regulā Nr. 883/2004.
- 18 Tā norāda, ka, lai arī peļņas atrāvums, kas ir saistīts ar ģimenes karti saņēmušajām ģimenēm piešķirtajām atlaidēm, gulstas uz to publisko vai privāto preču un pakalpojumu piegādātāju pleciem, kuri nolēmj slēgt vienošanos ar Ministru padomes prezidentūras Ģimenes lietu politikas departamentu, tieši šis departaments, kura darbība tiek finansēta no valsts budžeta, izskata ģimenes karšu pieprasījumus, izsniedz šīs kartes un publicē šo vienošanos noslēgušo publisko vai privāto subjektu nosaukumus.
- 19 Tā norāda, ka pušu izvirzītie tiesību jautājumi ir jāizspriež, veicot Savienības tiesību autonomu interpretāciju.
- 20 Šādos apstākļos *Tribunale di Milano* (Milānas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
 - “1) Vai [Direktīvas 2003/109] 11. panta 1. punkta d) vai f) apakšpunktam ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais, kurā ir paredzēts, ka dokumentu, kurš dod tiesības uz atlaidi preču vai pakalpojumu piegādēm, ko piešķir publiskie un privātie subjekti, kuri ir noslēguši līgumu ar attiecīgās dalībvalsts valdību, šī dalībvalsts valdība izsniedz tikai šīs dalībvalsts un citu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņiem, taču ne trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir attiecīgās dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji?
 - 2) Vai [Direktīvas 2011/98] 12. panta 1. punkta e) apakšpunktam, skatot to kopā ar [Regulas Nr. 883/2004] 1. panta z) punktu un 3. panta 1. punkta j) apakšpunktu, vai [Direktīvas 2011/98] 12. panta 1. punkta g) apakšpunktam ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais, kurā ir paredzēts, ka dokumentu, kurš dod tiesības uz atlaidi preču vai pakalpojumu piegādēm, ko piešķir publiskie un privātie subjekti, kuri ir noslēguši līgumu ar attiecīgās dalībvalsts valdību, šī dalībvalsts valdība izsniedz tikai šīs dalībvalsts un citu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņiem, taču ne [Direktīvas 2011/98] 3. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā minētajiem trešo valstu valstspiederīgajiem?
 - 3) Vai [Direktīvas 2009/50] 14. panta 1. punkta e) apakšpunktam, skatot to kopā ar [Regulas Nr. 883/2004] 1. panta z) punktu un 3. panta 1. punkta j) apakšpunktu, vai [Direktīvas 2009/50] 14. panta 1. punkta g) apakšpunktam ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais, kurā ir paredzēts, ka dokumentu, kurš dod tiesības uz atlaidi preču vai pakalpojumu piegādēm, ko piešķir publiskie un privātie subjekti, kuri ir noslēguši līgumu ar attiecīgās dalībvalsts valdību, šī dalībvalsts valdība izsniedz tikai šīs dalībvalsts un citu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņiem, taču ne trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem ir “ES zilā karte” [Direktīvas 2009/50] izpratnē?

- 4) Vai [Direktīvas 2011/95] 29. pantam ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais, kurā ir paredzēts, ka dokumentu, kurš dod tiesības uz atlaidi preču vai pakalpojumu piegādēm, ko piešķir publiskie un privātie subjekti, kuri ir noslēguši līgumu ar attiecīgās dalībvalsts valdību, šī dalībvalsts valdība izsniedz tikai šīs dalībvalsts un citu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņiem, taču ne trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri saņem starptautisko aizsardzību?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

- 21 Ar saviem četriem jautājumiem, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkta d) apakšpunkts vai 11. panta 1. punkta f) apakšpunkts, Direktīvas 2011/98 12. panta 1. punkta e) apakšpunkts vai 12. panta 1. punkta g) apakšpunkts, Direktīvas 2009/50 14. panta 1. punkta e) apakšpunkts vai 14. panta 1. punkta g) apakšpunkts un Direktīvas 2011/95 29. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, ar ko šajās direktīvās minētie trešo valstu valstspiederīgie tiek izslēgti no to personu loka, kurām ir tiesības uz ģimenes karti, kas ļauj saņemt atlaides vai tarifu samazinājumus, iegādājoties preces vai pakalpojumus no publiskiem vai privātiem subjektiem, kuri ir noslēguši vienošanos ar šīs dalībvalsts valdību.
- 22 Pirmām kārtām, lai noskaidrotu, vai šī izslēgšana ir pretrunā vienlīdzīgai attieksmei jautājumā par pabalstiem, uz kuriem attiecas šīs direktīvas, ir jāizvērtē, vai ģimenes karte ir uzskatāma par ietilpstošu kādā no šiem pabalstiem.
- 23 Tālab ir vispirms jānorāda, ka pabalsti, uz kuriem attiecas Direktīvas 2011/98 12. panta 1. punkta e) apakšpunkts un Direktīvas 2009/50 14. panta 1. punkta e) apakšpunkts, ir tie, kas ietilpst dažādajās sociālā nodrošinājuma jomās, kuras noteiktas Savienības tiesībās, proti, Regulā Nr. 883/2004.
- 24 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru atšķirība starp pabalstiem, kas ietilpst Regulas Nr. 883/2004 piemērošanas jomā, un pabalstiem, kas no tās ir izslēgti, galvenokārt balstās uz katra pabalsta būtiskajām pazīmēm, it īpaši uz tā mērķiem un piešķiršanas nosacījumiem, nevis uz to, vai pabalsts valsts tiesību aktā ir vai nav kvalificēts par sociālā nodrošinājuma pabalstu (spriedumi, 2017. gada 21. jūnijs, *Martinez Silva*, C-449/16, EU:C:2017:485, 20. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2020. gada 2. aprīlis, *Caisse pour l'avenir des enfants* (Pārrobežu darba ņēmēja laulātā bērns), C-802/18, EU:C:2020:269, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 25 Tiesa ir atkārtoti nospriedusi, ka pabalstu var uzskatīt par sociālā nodrošinājuma pabalstu, ja, pirmkārt, tas saņēmējiem tiek piešķirts neatkarīgi no jebkādiem individuāliem un diskrecionāriem personīgo vajadzību novērtējumiem, pamatojoties uz tiesību aktos definētu situāciju, un, otrkārt, ja tas attiecas uz kādu no riskiem, kas ir tieši uzskaitīti Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punktā (spriedumi, 2017. gada 21. jūnijs, *Martinez Silva*, C-449/16, EU:C:2017:485, 20. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2020. gada 2. aprīlis, *Caisse pour l'avenir des enfants* (Pārrobežu darba ņēmēja laulātā bērns), C-802/18, EU:C:2020:269, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 26 Tādējādi pabalsti, kas automātiski tiek piešķirti ģimenēm, kuras atbilst konkrētiem objektīviem kritērijiem, kas attiecas tostarp uz to lielumu, ienākumiem un to kapitāla līdzekļiem, individuāli un diskrecionāri neizvērtējot personiskās vajadzības, un ir paredzēti ģimenes izdevumu segšanai, ir jāuzskata par sociālā nodrošinājuma pabalstiem (spriedumi, 2017. gada 21. jūnijs, *Martinez*

Silva, C-449/16, EU:C:2017:485, 22. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2020. gada 2. aprīlis, *Caisse pour l'avenir des enfants* (Pārrobežu darba ņēmēja laulātā bērns), C-802/18, EU:C:2020:269, 37. punkts).

- 27 Jautājumā par to, vai kāds konkrēts pabalsts ir uzskatāms par vienu no Regulas Nr. 883/2004 3. panta 1. punkta j) apakšpunktā minētajiem ģimenes pabalstiem, ir jānorāda, ka saskaņā ar šīs regulas 1. panta z) punktu “ģimenes pabalsts” ir visi pabalsti natūrā vai naudā, kas paredzēti, lai segtu ģimenes izdevumus, izņemot šīs regulas I pielikumā minēto uzturēšanas maksājumu un īpašo bērna piedzimšanas un adoptēšanas pabalstu avansus. Tādējādi ģimenes pabalsti ir paredzēti, lai sociāli palīdzētu darba ņēmējiem, kuri ir ģimenes apgādnieki, liekot sabiedrībai uzņemties daļu no šiem izdevumiem. Šajā ziņā Tiesa ir nospriedusi, ka frāze “segt ģimenes izdevumus” ir jāinterpretē tādējādi, ka tā attiecas arī uz publisko ieguldījumu ģimenes budžetā, lai atvieglotu finanšu slogu saistībā ar bērnu uzturēšanu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2013. gada 24. oktobris, *Lachheb*, C-177/12, EU:C:2013:689, 34. un 35. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra; 2017. gada 21. jūnijs, *Martinez Silva*, C-449/16, EU:C:2017:485, 23. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2020. gada 2. aprīlis, *Caisse pour l'avenir des enfants* (Pārrobežu darba ņēmēja laulātā bērns), C-802/18, EU:C:2020:269, 38. punkts).
- 28 Savukārt, lai arī – kā apgalvo prasītājas – ģimenes karte ir paredzēta ģimenēm un Itālijas likumdevējs to ir kvalificējis par “pasākumu daudz bērnu ģimeņu atbalstam” un lai arī šīs kartes izsniegšanu, vienošanos noslēgšanu ar ieinteresētajiem preču vai pakalpojumu piegādātājiem, kā arī šo piegādātāju nosaukumu publicēšanu nodrošina un finansē valsts, tomēr ir redzams, ka minētā karte ir domāta tālab, lai varētu saņemt atlaides vai tarifu samazinājumus, ko piešķir šie piegādātāji, kuri sedz ar to saistītās izmaksas un kuru dalība šajā ģimeņu atbalsta pasākumā ir brīvprātīga. Tāpēc – kā apgalvo Itālijas valdība un Eiropas Komisija – ģimenes karte nav tāds pabalsts, kas pēc savas iedabas būtu publisks ieguldījums, kurā sabiedrība uzņemas daļu no ģimenes izdevumiem, un līdz ar to neietilpst Regulas Nr. 883/2004 piemērošanas jomā.
- 29 No tā izriet, ka Direktīvas 2011/98 12. panta 1. punkta e) apakšpunkts un Direktīvas 2009/50 14. panta 1. punkta e) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tāds tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais.
- 30 Savukārt Direktīvā 2003/109 – atšķirībā no Direktīvām 2011/98 un 2009/50 – ir izdarīta atsauce uz valsts tiesībām, lai noteiktu, vai kāds konkrēts sociālais pabalsts ietilpst tajā paredzētajos pabalstos, jo šīs direktīvas 11. panta 1. punkta d) apakšpunktā ir paredzēta vienlīdzīga attieksme pret pastāvīgajiem iedzīvotājiem un pilsoņiem attiecībā uz sociālo nodrošināšanu, sociālo palīdzību un sociālo aizsardzību, “kā noteikts valsts tiesību aktos”.
- 31 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka gadījumos, kad Savienības likumdevējs ir izdarījis skaidru norādi uz valsts tiesību aktiem, kā tas ir Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkta d) apakšpunktā, Tiesai nenākas attiecīgos jēdzienus definēt autonomi un vienveidīgi Savienības tiesībās. Tomēr tas, ka Savienības tiesībās jēdzieni “sociālā nodrošināšana”, “sociālā palīdzība” un “sociālā aizsardzība” šīs direktīvas izpratnē nav definēti autonomi un vienveidīgi un eksistē atsauce uz valsts tiesībām, nenozīmē, ka dalībvalstis var apdraudēt šīs direktīvas lietderīgo iedarbību, kad tās piemēro šajā tiesību normā paredzēto vienlīdzīgas attieksmes principu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 24. aprīlis, *Kamberaj*, C-571/10, EU:C:2012:233, 77. un 78. punkts).
- 32 Tomēr šajā gadījumā nav redzams, ka trešo valstu valstspiederīgo, kuriem ir pastāvīgā iedzīvotāja statuss Direktīvas 2003/109 izpratnē, izslēgšana no ģimenes kartes saņēmēju loka būtu tāda, kas iespējami varētu apdraudēt šīs direktīvas lietderīgo iedarbību saistībā ar vienlīdzīgu attieksmi

sociālās nodrošināšanas, sociālās palīdzības un sociālās aizsardzības jomā. Tāpēc, ciktāl šī karte saskaņā ar Itālijas tiesību aktiem neietilpst jēdzienos “sociālais nodrošinājums”, “sociālā palīdzība” vai “sociālā aizsardzība” – ko pārbaudīt gan ir iesniedzējtiesas ziņā –, Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkta d) apakšpunktam nav pretrunā tāds tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais.

- 33 Savukārt Direktīvas 2011/95 29. pantā ir paredzēts, ka dalībvalstis nodrošina, ka starptautiskās aizsardzības saņēmēji dalībvalstī, kas šo aizsardzību piešķirusi, saņem nepieciešamo sociālo palīdzību, kāda tiek nodrošināta minētās dalībvalsts valstspiederīgajiem. Tādējādi šajā direktīvā tiek prasīts, lai līmenis, kādā dalībvalsts piešķir sociālos pabalstus starptautiskās aizsardzības saņēmējiem, kuriem tā ir piešķirusi šo statusu, būtu tāds pats, kāds tiek nodrošināts šīs dalībvalsts pilsoņiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 21. novembris, *Ayubi*, C-713/17, EU:C:2018:929, 25. punkts).
- 34 Lai arī Direktīvā 2011/95 nav nekas precizēts jautājumā par to, kādi pabalsti sociālās palīdzības saņēmējiem būtu jāsaņem saskaņā ar tās 29. pantu, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka jēdziens “sociālās palīdzības pabalsti” attiecas uz visām atbalsta shēmām, ko izveidojušas valsts iestādes vai nu valsts, vai reģionālā vai vietējā līmenī un ko izmanto persona, kurai nav pietiekamu līdzekļu, lai apmierinātu savas un savu ģimenes locekļu pamatvajadzības (pēc analogijas skat. spriedumus, 2014. gada 11. novembris, *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358, 63. punkts, un 2015. gada 15. septembris, *Alimanovic*, C-67/14, EU:C:2015:597, 44. punkts).
- 35 Šajā gadījumā iesniedzējtiesas ziņā ir pārbaudīt, vai – ievērojot šo definīciju – ģimenes karte ir sociālās palīdzības pabalsts Direktīvas 2011/95 29. panta izpratnē.
- 36 Otrām kārtām, lai noskaidrotu, vai Direktīvās 2003/109, 2011/98 un 2009/50 minēto trešo valstu valstspiederīgo izslēgšana no ģimenes kartes saņēmēju loka ir pretrunā vienlīdzīgajai attieksmei, kas ir paredzēta Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkta f) apakšpunktā, Direktīvas 2011/98 12. panta 1. punkta g) apakšpunktā un Direktīvas 2009/50 14. panta 1. punkta g) apakšpunktā, ir jākonstatē, ka šajās tiesību normās ir paredzēts, ka attieksmei pret šajās direktīvās minētajiem trešo valstu valstspiederīgajiem ir jābūt vienādai ar attieksmi pret uzņemošās dalībvalsts pilsoņiem jautājumā par piekļuvi precēm un pakalpojumiem un sabiedrībai paredzēto preču un pakalpojumu piegādi.
- 37 Savukārt no iesniedzējtiesas sniegtajām norādēm izriet, ka ģimenes kartes mērķis ir nodrošināt piekļuvi precēm un pakalpojumiem un sabiedrībai paredzēto preču un pakalpojumu piegādi ar atlaidi vai tarifa samazinājumu.
- 38 Tādējādi šajās direktīvās minēto trešo valstu valstspiederīgo izslēgšana no ģimenes kartes saņēmēju loka, kuras rezultātā viņiem tiek liegta piekļuve šīm precēm un pakalpojumiem, kā arī to piegāde ar tādiem pašiem nosacījumiem kā Itālijas pilsoņiem, ir nevienlīdzīga attieksme, kas ir pretrunā Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkta f) apakšpunktam, Direktīvas 2011/98 12. panta 1. punkta g) apakšpunktam un Direktīvas 2009/50 14. panta 1. punkta g) apakšpunktam.
- 39 Šajā ziņā ir jānorāda, ka no lietas materiāliem, konkrēti – no Itālijas valdības iesniegtajiem rakstveida apsvērumiem, neizriet, ka tā būtu skaidri paudusi vēlmi izmantot atkāpes, kas paredzētas Direktīvas 2003/109 11. panta 2. punktā un Direktīvas 2011/98 12. panta 2. punkta d) apakšpunkta i) punktā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 21. jūnijs, *Martinez Silva*, C-449/16, EU:C:2017:485, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 40 Ievērojot visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem ir atbildams, ka:
- Direktīvas 2011/98 12. panta 1. punkta e) apakšpunkts un Direktīvas 2009/50 14. panta 1. punkta e) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, ar ko šajās direktīvās minētie trešo valstu valstspiederīgie tiek izslēgti no to personu loka, kurām ir tiesības uz karti, kas tiek piešķirta ģimenēm un paver iespēju saņemt atlaides vai tarifu samazinājumus, iegādājoties preces vai pakalpojumus no publiskiem vai privātiem subjektiem, kuri ir noslēguši vienošanos ar šīs dalībvalsts valdību;
 - Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka arī tam nav pretrunā šāds tiesiskais regulējums, ja vien šāda karte – atbilstoši šīs dalībvalsts tiesību aktiem – neietilpst jēdzienos “sociālā nodrošināšana”, “sociālā palīdzība” vai “sociālā aizsardzība”;
 - Direktīvas 2011/95 29. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā šāds tiesiskais regulējums, ja minētā karte ietilpst kādā atbalsta shēmā, ko izveidojušas valsts iestādes un ko izmanto persona, kurai nav pietiekamu līdzekļu, lai apmierinātu savas un savu ģimenes locekļu pamatvajadzības; un
 - Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkta f) apakšpunkts, Direktīvas 2011/98 12. panta 1. punkta g) apakšpunkts un Direktīvas 2009/50 14. panta 1. punkta g) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā šāds tiesiskais regulējums.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 41 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (desmitā palāta) nolemj:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/98/ES (2011. gada 13. decembris) par vienotu pieteikšanās procedūru, lai trešo valstu valstspiederīgajiem izsniegtu vienotu uzturēšanās un darba atļauju dalībvalsts teritorijā, un par vienotu tiesību kopumu trešo valstu darba ņēmējiem, kuri kādā dalībvalstī uzturas likumīgi, 12. panta 1. punkta e) apakšpunkts un Padomes Direktīvas 2009/50/EK (2009. gada 25. maijs) par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos augsti kvalificētas nodarbinātības nolūkos 14. panta 1. punkta e) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, ar ko šajās direktīvās minētie trešo valstu valstspiederīgie tiek izslēgti no to personu loka, kurām ir tiesības uz karti, kas tiek piešķirta ģimenēm un paver iespēju saņemt atlaides vai tarifu samazinājumus, iegādājoties preces vai pakalpojumus no publiskiem vai privātiem subjektiem, kuri ir noslēguši vienošanos ar šīs dalībvalsts valdību.

Padomes Direktīvas 2003/109/EK (2003. gada 25. novembris) par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji, 11. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka arī tam nav pretrunā šāds tiesiskais regulējums, ja vien minētā karte – atbilstoši šīs dalībvalsts tiesību aktiem – neietilpst jēdzienos “sociālā nodrošināšana”, “sociālā palīdzība” vai “sociālā aizsardzība”.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu 29. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā šāds tiesiskais regulējums, ja ģimenes karte ietilpst kādā atbalsta shēmā, ko izveidojušas valsts iestādes un ko izmanto persona, kurai nav pietiekamu līdzekļu, lai apmierinātu savas un savu ģimenes locekļu pamatvajadzības.

Direktīvas 2003/109 11. panta 1. punkta f) apakšpunkts, Direktīvas 2011/98 12. panta 1. punkta g) apakšpunkts un Direktīvas 2009/50 14. panta 1. punkta g) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā šāds tiesiskais regulējums.

[Paraksti]